

Kniha o filmové hudbě emancipuje melodie, které jsou někdy důležitější než obraz

Hudba ve filmu není pouhou ilustrací obrazu, ale jeho skutečnou duší. Dokládá to publikace profesora Mervyna Cooke, jenž tuto podceňovanou filmovou složku emancipuje a zdůrazňuje, že emocionální vyznění filmových příběhů umocňuje právě hudba.

V roce 1927 byl do kin uveden snímek Jazzový zpěvák, první „talkie“, tedy mluvený film
foto: archiv ihned.cz

Přestože se kinematografie přehoupala do druhého století své existence, filmová hudba patří mezi kategorie, které filmoví vědci i teoretici spíše opomíjejí, anebo se jí věnují jen okrajově.

Výjimkou vyvracející pravidlo je téměř šestisetstránková publikace Dějiny filmové hudby, kterou s pečlivostí sobě vlastní vydalo nakladatelství Casablanca ve spolupráci s Nakladatelstvím AMU.

Důležitější než obraz

Autorem nejen v tuzemských zeměpisných šířkách unikátní publikace je profesor hudební vědy na univerzitě v Nottinghamu a skladatel Mervyn Cooke. Ten ve své práci na hudbu nenahlíží jako na doplněk filmu, ale vnímá ji jako jeho zcela nezaměnitelnou součást, stejně významnou jako obraz. A někdy dokonce významnější.

Cooke chronologicky sleduje vývoj hudby od němé éry, kdy projekce v biografu „naživo“ doprovázel pianista nebo celý orchestr, přes zlatý věk hollywoodského studiového systému až po využití módních trendů současné pop-music.

Komplexnost studie prokazuje i skutečnost, že se autor nezaměřuje jen na hranou či animovanou kinematografii, ale věnuje se také tvorbě dokumentární. Zamýšlí se přitom nad specifičností hudebního podkresu, který může přispět k neutrálnímu, či naopak k osobně zaujatému, až manipulativnímu vyznění dokumentárních filmů, jak tomu třeba je u snímků Michaela Moora.

Boj o partituru

Autor čtenáře nezatěžuje výčty jmen skladatelů ani jejich životopisy, které si dnes může každý sám najít na internetu. Hudbu analyzuje především z hlediska filmových žánrů a typů filmové produkce. Faktografické údaje zpestruje nejen dobovými citáty ze statí jiných autorů, ale doplňuje je i vlastními hudebně zacílenými minirecenzemi mnohých klasických filmů.

Například u Hitchcockova *Psycha* se soustředí na rozbor synchronizace obrazu a hudby či na schopnost Herrmannovy partitury dramaticky vyhocovat i vizuálně „neznepokojivé“ scény.

Zasvěceným, přitom ale i laické veřejnosti přístupným způsobem popisuje trendy i vývoj postupů ve filmové hudbě, její kulturní či společenské kontexty i nelehké pracovní podmínky skladatelů. Ti často museli o své partitury svádět tvrdé boje s představiteli hollywoodských studií, kteří neměli tendenci zasahovat jen do práce režisérů, ale snažili se „vylepšovat“ i notový zápis, pokud se jim melodie zdály příliš disonanční či modernistické.

Skladatel a režisér

Cooke v souvislosti s tím uvádí například rozhořčenou vzpomínku skladatele Miklóse Rózsy, jenž studiové hudební režiséry označil za nekompetentní arbitry hudebního vkusu a obvinil je, že v době hollywoodského zlatého věku „pohřbili spoustu potenciálně kvalitních filmů.“

Kniha se zaměřuje především na dominantní hollywoodskou kinematografii. Autor svoji pozornost ale v několika kapitolách obrací i mimo přísně hierarchizovanou továrnu na sny, protože v Evropě měli skladatelé mnohem větší prostor pro úzkou spolupráci s režiséry, jak dokládají kongeniální tandemy Nino Rota–Federico Fellini či Ennio Morricone–Sergio Leone.

Kromě Itálie se Cooke věnuje filmové hudbě britské, francouzské, sovětské, ale také indické a japonské. Vzhledem k tomuto geografickému omezení se tudíž v knize neobjevuje žádná zmínka o skladateli Zdeňku Liškovi, byť jeho avantgardní postupy jsou učebnicovým příkladem toho, jaký zásadní podíl na výslednou podobu filmu může právě hudba mít.

Kniha

Mervyn Cooke: Dějiny filmové hudby

Casablanca a Nakladatelství Akademie múzických umění

568 stran, Praha 2012

Autor: Tomáš Seidl

Zdroj: <http://art.ihned.cz/hudba/c1-59015950-kniha-o-filmove-hudbe-emancipuje-melodie-ktere-jsou-nekdy-dulezitejsi-nez-obraz>